

ŽEMĖ – ŽMONIŲ PLANETA

Mūsų planetos tautų bei kultūrų įvairovė, nulemia ir vaikų auklėjimo skirtumus. Japonija, Kinija, Skandinavijos šalys, Indija, Europa ir t.t. Auklėjimo skirtumai, bendrumai, tai kas priimtina ir kas ne, gali praplėsti mūsų suvokimo ribas ir stereotipus.

Nedidelis ekskursas po ugdymo lankas padės susidaryti bendrą vaizdą, tikėtina atskleis gerąją kokios nors šalies patirtį, o gal padės išvengti ugdymo klaidų.

Kaip ugdomi vaikai įvairiose šalyse

Skandinavija

Šiose šalyse vaikus ne tik myli, dažnai sudiešina. Visas ugdymas orientuotas į kūrybiškumą. Apribojimai beveik neegzistuoja. Tėvai nepripažįsta disciplinos ar griežto režimo, tad vaikui suteikiama absoliuti laisvė. Mamos ir tėčiai tik stebi, kad vaikas būtų saugus. Vaikai auga kaip lygiateisiai visuomenės nariai, tėvai gi paiso vaikų nuomonės ir neretai pakeičia savo sprendimus, atsižvelgdami į vaiko pastabas.

Komentaras. Skamba labai patraukliai, tačiau ką reiškia sąvoka „absoliuti laisvė“ ankstyvajame amžiuje? Veikti savo erdvėje, nesusiformavus moralės, etikos, dorovės normoms. Ak, sakysit ir vėl normos. Mes galime pavadinti kaip tinkami, tačiau net gyvūno elgesys formuojasi stebint ir įsiklausant į sociumą. Dažnai absoliučią laisvę painiojame su anarchija. Mes privalome suvokti ribas. Tad „ne viskas auksas, kas auksu žiba“. Nuolatos pabrėžiamos vaikų teisės, tarsi ištrina sąvoką: **vaikų pareigos**.

Suomija

Ribotų galimybių šeimų vaikai lanko įprastus darželius ir mokyklas – nėra apribojimų ir skirstymo į sveikus ir negalią turinčius. Svarbiausias ugdymo elementas – žaidimas, todėl vaikų darželiai, pradinės mokyklos, prekybos centrai aprūpinti nuostabiomis žaidimų aikštelėmis, naujausia įranga ir kambariais skirtais žaisti bei lavintis..

Tiesą sakant, atrodo, kad Suomija yra specialiai sukurta vaikams. Bet kokiame prekybos centre viskas iki smulkmenų apgalvota: specialūs kambariai maitinimui, žaidimų kampeliai, vaikiškas meniu kavinėse ir restoranuose, žemos kėdutės transporte ir pan. Ne veltui Suomija pripažinta šalimi, kurioje ypač palankios sąlygos motinystei.

Komentaras. *Ar teko stebėti dvi metį žaidžiantį su šieno šapeliais, akmenėliais, kažką kalbantį, tveriantį savo būtį „iš nieko“? Man teko. Veiksmas vyksta gan ilgai, mažylis susidomėjęs kažkokiu, tik jam suvokiamu pasauliu, tai ne spalvoti žaislai, specialios erdvės, kompiuteriai, ne – tai jo tiriamas pasaulis. Jaučiu, nebetoli laikas, kai vaikai bus vedami į natūralią gamtą, kad pamatytų tikrą upelį, išgirstų paukštį, užuostų gėlę. Ir žinau, kad tai yra gerai.*

Japonija

Tradicinis japonų šeimos bruožas byloja apie absoliučią veikimo laisvę iki sukankant 5-eriems metams. Japonų vaikai nebarami už išdykavimą, ramiai stebimi vaiko kaprizai, niekas ir niekada nešaukia ant vaiko, juoba netaiko fizinių bausmių.

Jei tėvai nepatenkinti vaikų elgesiu, pastarieji pavedėjami nuošalėn ir ramiu, tyliu balsu vaikui paaiškinamos gero elgesio taisyklės. Tačiau nuo 5-erių iki 15-os japonų vaikai auklėjami griežtai iki pilnametystės. Vertos dėmesio japonų mokyklos taisyklės. Pvz. pradinėse klasėse kiekvieną mažylį globoja vyresnių klasių mokinys. Pietūs vaikams atnešami iš namų. Mažųjų japonų problemas svarsto ir sprendžia „tėvų komitetai“ sudaryti iš aktyvių mamų. Vidurinėse mokyklose reikalavimai mokiniams ir ugdymui griežtėja: ryte vaikai renkasi bendrai giedoti himną, išorei taikomos griežtos taisyklės, mokiniai aktyviai konkuruoja dėl mokymosi rezultatų. Mokymosi turinys išsamus ir „sunkiai įkertamas“. „Tėvų susirinkimų“ japonų mokyklose nėra, mokytojas pats paskiria individualų bendravimo laiką su tėvais. Kiekvienam tėvui skiriama ne daugiau kaip 15 minučių.

Komentaras. *Stulbinantys kultūrų skirtumai skatina rasti bendrų taškų, o taip pat pasimokyti. Pvz. Kaip puiku, kad mažylį globoją vyresnis mokinys. Tai puiku ir trapiam mažojo pasauliui, bet dar geriau vyresnėliui, besimokančiam padėti, globoti, vesti.*

Prancūzija

Prancūzijoje įprasta atiduoti mažylį į ugdymo įstaigą ankstyvajame amžiuje. Prancūzės mamos įsitikinusios, jog tai padės joms išlaikyti darbo vietas, nepavers jų į irzlias namų šeimininkes, o jų vaikai greičiau adaptuosis kolektyvuose ir išmoks savarankiškumo. Išties, prancūzų vaikų savarankiškumas kelia nuostabą. 7 – 8 metų vaikai patys žingsniuoja į mokyklą, savarankiškai apsiperka parduotuvėje, lieka vieni namuose. Ir nors mažieji prancūzai su tėvais matosi nedažnai, širdingas bendravimas tarp tėvų ir vaikų puoselėjamas visą gyvenimą: dažnai vaikai gyvena tėvų namuose iki brandaus amžiaus ir neskuba pradėti savarankiško gyvenimo. Beje, prancūzės mamos gali apšaukti savo vaiką, nesibaugina nubausti, neleisdamos užsiimti mėgstamu žaidimu, veikla ar kt. Tačiau fizinės bausmės Prancūzijoje yra tabu.

Komentaras. *Vis dar stebiuosi moterimis, nenorinčiomis atsiduoti motinystei. Vaiko ir mamos ryšys ankstyvajame amžiuje – didžiausia dovana mamai. Ar įmanoma pamatuoti bendrystės jausmą, su motinystės beatodairiško triūso sukeliamu nuovargiu? Ir kaip ilgu bus po laiko suvokti, kad praleidai galimybę bendrauti su savo vaiku, kai jam to labiausiai reikėjo.*

Vokietija

Pagal šios šalies tradicijas vaikas sulaukęs 3 jų metų pradeda aktyvią fizinę veiklą. Kelis kartus savaitėje mamos vedasi vaikus į specialias fizinio lavinimo grupes, kur vaikai kartu su auklėtojais ir bendraamžiais palaipsniui pratinasi prie vaikiško sociumo.

Tik po aktyvaus tokių grupių lankymo vaikas gali pradėti lankyti darželį. Kaip taisyklė tokių vaikų adaptacija darželyje ir mokykloje yra daug sėkmingesnės, o vaikai jaučiasi laisviau ir užtikrinčiau. Fizinė ištvermė ir disciplina, primena kiek karinį muštrą.

***Komentaras.** Pritariu, kad vaiko buvimą darželyje būtina parengti. Ir ne tik fizinio aktyvumo grupelėse. Tam reikia rengti ir tėvelius. Kaip gali tikėtis, kad atvedus mažylį į jam svetimą ir jo jutimams priešišką aplinką, jis gali gerai ir saugiai jaustis? O ne, jį tam būtina paruošti. Kaip būtų puiku, kad tai vyktų to paties darželio, kurį jis lankys paruošiamosiose grupelėse su tėveliais, palengva susipažįstant, tiriant, jaukinantis. Juk mažųjų emocinis šokas, patiriamas pirmaisiais mėnesiais, gali virsti rimta problema visam gyvenimui.*

Straipsnį rengiant naudotasi:

<https://mir24.tv/articles/16336563/knut-pryanik-i-domashnee-rabstvo-kak-vospityvayut-detei-v-raznyh-stranah>

Classics in Child Development

The continuum concept

In Search of Lost Happiness

Jean Liedloff

A Merloyd Lawrence Book

Addison-Wesley Publishing Company

1994

Komentariai: Inesa Paliulytė, Kauno lopšelio-darželio „Liepaitė“ meninio ugdymo mokytoja, aktorė, režisierė